

**МЕТОДОЛОГІЧНІ ОСНОВИ
РОЗВИТКУ ІНФОРМАЦІЙНО-АНАЛІТИЧНОЇ
КОМПЕТЕНТНОСТІ КЕРІВНИКІВ
ПРОФЕСІЙНО-ТЕХНІЧНИХ НАВЧАЛЬНИХ ЗАКЛАДІВ**

*Старший науковий співробітник, канд. пед. наук Петренко Л. М.,
Інститут професійно-технічної освіти НАПН України, м. Київ*

Інформаційно-аналітичну компетентність відносять до ключової складової професійної компетентності, зокрема менеджера. Дослідники пов'язують її з інформаційно-аналітичною діяльністю, яку розглядають як системоутворювальний компонент у складі управлінської, освітньої, науково-дослідної, виробничої та інноваційної діяльності або суспільній практиці. Найважливішою і основною властивістю інформаційно-аналітичної компетентності (далі – ІАК) є її дуальність. Кожна окрема її складова (інформаційна і аналітична компетентності) в свою чергу є складним, цілісним утворенням. Між ними існує взаємозв'язок. Він не випадковий, а еволюційно закономірний, що обґрунтовано науковими теоріями і доведено соціальною практикою. ІАК може розглядатися як явище і як процес і при цьому зберігати властивості поліфункціональності [1]. Це вимагає розроблення поняття такого класу на принципово новій технології як об'єкта високого рівня складності. Тобто ступень складності метода, має бути вище, ніж ступень складності завдання:

$$C_m \geq C_o, \text{ де } C_m - \text{ метод, } C_o - \text{ завдання [2],}$$

де C_m – метод, C_o – завдання

Специфіка і рівень складності завдання (розвиток ІАК керівників ПТНЗ) вимагають використання методології його аналізу, моделювання, прогнозування, розроблення нових підходів з урахуванням впливу на свідомість людини. Розв'язання проблеми понятійно-концептуальної єдності двох складових категорії «інформаційно-аналітична компетентність» буде результативним за умов використання міждисциплінарного підходу на основі системних методів.

Таким міждисциплінарним підходом є метод інваріантного моделювання (ІМ), що визначається в філософії як системна методологія третього покоління і базується на теорії Гіперкомплексних Динамічних Систем (ГДС). Назву «інваріантне моделювання» ця методологія отримала в результаті побудови основних її положень із системних інваріант, придатних для опису об'єктів довільної фізичної форми. О. Малюта (автор методології – вітчизняний вчений, академік Міжнародної академії інформатизації) ГДС називає сукупність системних інваріант. Ця системна методологія була розроблена ним на початку 90-х років. Вона містить базові закони єдності, що розповсюджуються на об'єкти, явища і

процеси, незалежно від їх якісного різновиду. На методологічному рівні ІМ є метатеоретичним системологічним інструментом, що дозволяє розробляти, аналізувати системні моделі складних об'єктів, прогнозувати їх поведінку, давати системне уявлення про ці моделі.

Застосування цього інструменту дозволяє розробити процес розвитку ІАК керівників ПТНЗ як *педагогічну систему, методологічною основою якої є системна методологія, яка базується на теорії ГДС, ідеї аналітико-синтезуючого якісно-змістового перетворення інформації з метою отримання нової інформації для продукування ідей, прийняття управлінських рішень щодо ефективної підготовки кваліфікованих робітників та досягнення власного якісно нового рівня розвитку ІАК.*

Таким чином, розвиток ІАК будемо розглядати як системний процес, що здійснюється за алгоритмом, представленим мінімаксною моделлю довільної системи діяльності, обґрунтованою в наукових працях О. Малюти [2], і графічно зображену на рис. 1.

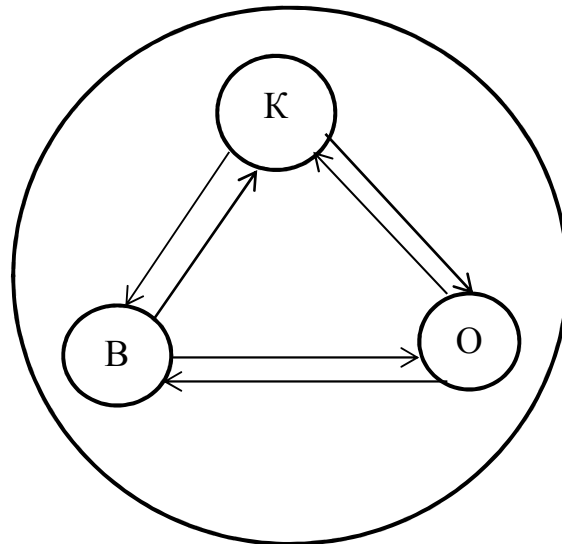

Рис. 1. Мінімаксна модель системи діяльності [2].

Зазначена модель виокремлена вченим за результатами проведеного дослідження на основі концептуально-понятійних засобів філософії Нового Універсуму із максимального числа можливих моделей. Її компонентний склад є обов'язковим набором для всіх видів діяльності.

В цілому модель є сукупністю трьох взаємозв'язаних складових: концепції (К), організації (О) і виконання (В). В розробленні цієї моделі автор виходив з того, що: «... в будь-якому процесі вимагається генерація ідеї (в моделі цей пункт позначений словом «концепція»). Організація процесу реалізації ідеї та її виконання, що відображено в мінімаксній моделі. Вилучення будь-якого з елементів робить неможливою практичну реалізацію діяльнісного процесу». Саме тому, на думку вченого, цю

модель можна розглядати в якості мінімаксної [Ошибка! Источник ссылки не найден.].

Вибір цього алгоритму для розроблення моделі розвитку ІАК керівників ПТНЗ зумовлений тим, що:

по-перше, доцільність його використання як базового засобу для проведення аналітичних і порівняльних операцій доведено в теорії і в практиці соціальної діяльності в усіх її різновидах;

по-друге, алгоритм побудований шляхом виокремлення діяльнісної інваріанти (стале повторення набору кроків і методологічних прийомів) по всьому зрізу зафіксованої історії людської діяльності шляхом узагальнення явищ і фактів реальної практики (випробуваний часом протягом тисячоліть);

по-третє, цей алгоритм як продукт емпіричного узагальнення явищ реальної практики є діяльнісно оптимальним (обґрунтовано і доведено автором).

У складовій «К» (концепції) узагальнено певний масив знань щодо розвитку ІАК різних фахівців у теорії і психолого-педагогічній практиці, виявлено закономірності, визначено провідну ідею. На її реалізацію розроблено систему заходів (складова «О»), а саме:

➤ визначити зміст розвитку ІАК керівників ПТНЗ, який має складну і багатокомпонентну структуру, що обумовлюється соціальним замовленням та особливостями функціонування організаційної структури і взаємодії суб'єктів управління;

➤ розробити методичне забезпечення – програму (інформаційний зміст) розвитку ІАК керівників ПТНЗ на модульній основі, методичний посібник, критерії і показники оцінювання рівнів розвитку ІАК;

➤ впровадити технології розвитку ІАК керівників ПТНЗ з використанням ІКТ, складовими якої є інформаційно-пошукові системи, сайти, електронні бібліотеки, on-line-перекладачі, довідники, енциклопедії тощо;

➤ створити організаційно-педагогічні умови для розвитку ІАК.

Складова «В» передбачає, що ці заходи мають бути реалізовані і дати очікуваний продукт – ІАК керівника ПТНЗ якісно нового рівня, що матиме позитивний вплив на ефективність управління ПТНЗ та якість підготовки кваліфікованих робітників.

Література:

1. Petrenko L. Analysis of the term “Information and Analytical competency” / L/ Petrenko // Edukacja – technika – informatyka. Rocznik naukowy. – Nr 2. – Część 2. – 2011. – P. 56–59.

2. Малюта А. Н. Система деятельности / А. Н. Малюта. – К. : Наукова думка, 1991. – 210 с.

Петренко Л. М. Методологические основы развития информационно-аналитической компетентности руководителей профессионально-технических учебных заведений

Рассматривается развитие информационно-аналитической компетентности руководителей профессионально-технических учебных заведений как системный процесс. В основу ее моделирования положена теория гиперкомплексных динамических систем. Как инструмент моделирования используется минимаксная модель системы деятельности.

Ключевые слова: информационно-аналитическая компетентность, система, модель.

Petrenko L. M. Methodological bases of informational and analytical competence development of a vocational educational establishment leader

The article examines the development of information and analytical competence of vocational educational establishments leaders as a system process. The theory of hypercomplex dynamic systems has been taken as a principle of his competence modeling. The author makes uses of the minimax model of activity as a design instrument.

Keywords: research and information competence, system, model.